

HET
NATIONALE
BALLET

NOTENKRAKER & MUIZENKONING

Docentenhandleiding
lesmateriaal schoolmatinee

NATIONALE OPERA & BALLET

Beste docent,

Dit is de beknopte docentenhandleiding bij het lesmateriaal rondom de voorstelling *Notenkraker en Muizenkoning*. De opdrachten vindt u op de website: operaballet.nl/lesmateriaalnotenkraker.

Deze handleiding bestaat uit een toelichting bij het online materiaal en twee aanvullende opdrachten, die voorbereiden op het voorstellingsbezoek. We verzoeken u om deze onderdelen apart aandacht te geven. Daarnaast hebben we een vragenlijst toegevoegd (opdracht 11) om u te helpen de voorstelling na te bespreken. Wilt u de evaluatieformulieren met de leerlingen invullen en naar ons op sturen?

Notenkraker en Muizenkoning is een zeer toegankelijke voorstelling voor alle leeftijden, een fantasievol verhaal met prachtige muziek van Tsjaikovski. Voor veel leerlingen zal het hun eerste ervaring zijn met ballet, met een groot theater en met een orkest. We verzoeken u om de voorstelling goed voor te bereiden, door aandacht te geven aan zowel de inhoud, als het bezoek aan Nationale Opera & Ballet. We hopen dat het zo voor iedereen een onvergetelijke ervaring wordt.

Veel plezier met de voorbereiding en tot ziens in Nationale Opera & Ballet.

Bijlagen

- a. verhaal van Notenkraker en Muizenkoning
 - b. muziekvragen en antwoorden
 - c. evaluatieformulier voor de leerling
 - d. evaluatieformulier voor de docenten
-

VOORAF

—

Bespreek met de klas dat u met elkaar naar een voorstelling gaat op 17 december in Nationale Opera & Ballet.

Het theater

- *Wie kent dit theater en weet waar het staat?*
In Amsterdam, op het Waterlooplein
- *Welke groepen maken voorstellingen in dit theater?*
De Nationale Opera en Het Nationale Ballet

Bekijk met elkaar de animatie over de theaterspelregels.
U vindt de animatie onder de docentenknop.

Ballet

U gaat met de klas naar een balletvoorstelling.
Vraag de klas bijvoorbeeld:

- *Wat is ballet? Kijk naar het filmpje Wat is Ballet*
<https://www.operaballet.nl/nl/plan-uw-bezoek/onderwijs/primair-onderwijs/lesmateriaal-primair-onderwijs/danser-worden>
- *Zit er iemand op ballet?*
- *Wat stellen de kinderen zich voor bij het zien van een balletvoorstelling?*

Inventariseer met elkaar wat iedereen bedenkt/associeert bij ballet en maak er bijvoorbeeld een woordbeeld van, of verzamel boeken en plaatjes op een zogenaamde decortafel. Ook de 'negatieve' geluiden mogen een plek krijgen. Na de voorstelling kunt u erop terugkomen of de leerlingen er nog steeds zo negatief over denken.

Een voorstelling

- *Wie weet wat er allemaal nodig is om een balletvoorstelling te maken?*
O.a. muziek, tutu's, spitzen, make-up, decor, licht, affiche, danspassen, een verhaal, oefenen en nog meer oefenen.

Het Nationale Ballet

- *Hoeveel dansers dansen er bij Het Nationale Ballet?*
Het Nationale Ballet heeft 77 dansers in dienst. De Junior Company bestaat uit 12 dansers uit allerlei landen. Dit zijn de 'jonge' dansers van de toekomst. Zij dansen soms mee in grote voorstellingen en gaan ook zelfstandig op tournee om ervaring op te doen.

Als u kijkt op de website van Nationale Opera & Ballet vindt u zeker filmpjes om uw introductie mee te illustreren.

OPDRACHT 1

–

Het verhaal

Bekijk met de klas eerst de animatie Notenkraker en Muizenkoning. Stel naar aanleiding van het filmpje de volgende vragen:

- *Speelt het verhaal zich in deze tijd af?*
Nee, vroeger, in 1810
- *Hoe heten de hoofdpersonen?*
Clara, Frits, Louise, de heer en mevrouw Staalboom, oom Drosselmeyer

OPDRACHT 2

–

De makers

Deze pagina laat zien dat er veel verschillende versies zijn van Notenkraker & Muizenkoning.

Bekijk er een paar en benoem de verschillen. De een na laatste link toont een auditie van kinderen voor de Notenkraker in Seattle en de laatste link toont de making of van de voorstelling in Sint Petersburg.

OPDRACHT 3

–

Kostuums

Bekijk en bespreek wat kostuums zijn. Print de kostuumtekeningen uit en hang ze op de muur met de namen eronder.

OPDRACHT 4

–

Muziek

De voorstelling wordt live begeleidt door Het Balletorkest. Gebruik dit materiaal om de leerlingen muzikaal voor te bereiden. Spelen er kinderen een muziekinstrument? Het is altijd leuk als een leerling zelf kan vertellen over het oefenen en het leren noten lezen.

Het orkest

Bespreek apart de celesta, een bijzonder instrument dat een aantal keer tijdens de voorstelling is te horen. Onder de docentenknop vindt u ook korte geluidsfragmenten van alle muziekinstrumenten van een orkest. U kunt bijvoorbeeld een instrument laten horen en dan aan de leerlingen vragen waar in het orkest de muzikant met dit instrument zit. Als de kinderen enigszins vertrouwd zijn met het luisteren naar de instrumenten kunt u de muziekvragen behandelen.

De dirigent

Bereidt de kinderen voor op het feit dat het orkest live speelt. De functie van de dirigent is van groot belang. Zonder hem zou het orkest soms te langzaam en soms te snel spelen, dat zou voor de dansers ook heel moeilijk zijn. De dirigent houdt het tempo tussen de dansers en musici bij elkaar. Hij is immers de enige die zowel de dansers als het hele orkest kan zien!

OPDRACHT 5

—

Rekwisieten

Voor de voorstelling zijn uitzonderlijk veel rekwisieten gemaakt. Het is leuk om hier aandacht aan te schenken, vandaar dat wij de echte ontwerpen hebben toegevoegd en een speciale ontwerp opdracht hebben gemaakt.

OPDRACHT 6

—

Decor

De verandering van woonkamer naar sneeuwlandschap is een van de grootste decorwisselingen tijdens een balletvoorstelling. Het decor is enorm en de veranderingen zijn spectaculair om te zien. Bespreek met de leerlingen hoe het decor van de toverlantaarn eruit zal zien.

OPDRACHT 7

—

Toverdroom

In Clara's droom veranderen mensen in bijzondere personen en worden poppen levend. Clara droomt dat haar moeder een Russische prinses wordt. Frits, de broer van Clara ligt in kapotte kleren aan een ketting. De Notenkrakerpop wordt een echte prins. Clara zelf verandert in een prachtige prinses.

Opdracht

Heb jij ook wel eens dat in je droom mensen veranderen? Dat dieren praten? Of dat je ineens kunt vliegen?

Stel, jij kunt net zo toveren als oom Drosselmeyer:

- Wie zou je betoveren en waarom?
- Waarin zou je hem of haar betoveren?
- En waar zou je hem of haar heen toveren?
- En tot slot... hoe zou je hem of haar betoveren? Met een toverstok? Toverdrank? Of iets heel anders?

Reacties

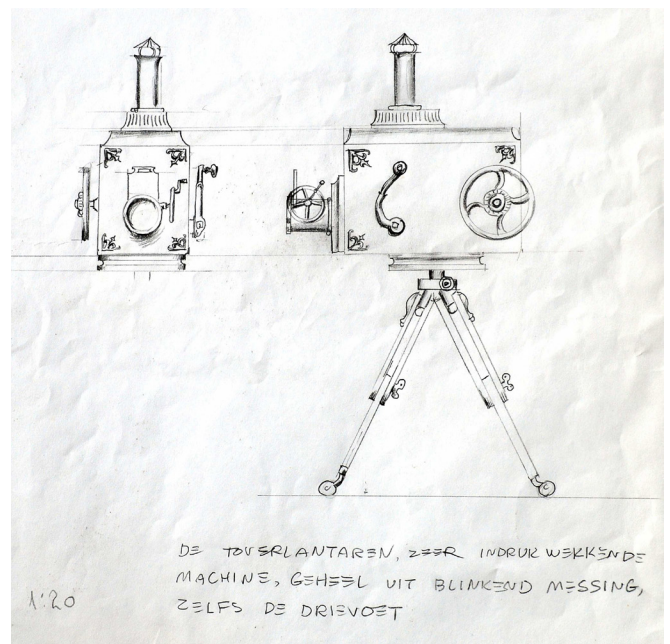
Schrijf of mail ons je eigen toverdroom

Je kunt je toverdroom sturen naar:

educatie@operaballet.nl t.a.v.: Toverdroom Notenkraker.
Vergeet niet je naam, adres en leeftijd te vermelden.

Per post versturen kan ook:

Nationale Opera & Ballet
Afdeling Educatie, Participatie en Programmering
Postbus 16822
1001RH Amsterdam

De volgende opdrachten kunt u als aanvullend materiaal behandelen.

OPDRACHT 8

–

De toverlantaarn

Christiaan Huygens was niet eens erg trots op zijn uitvinding van de toverlantaarn. Klokhuis heeft er een informatief filmpje over gemaakt, u vindt de link op onze website.

OPDRACHT 9

–

Reizen

U kunt de werelden in de toverlantaarn koppelen aan een aardrijkskunde-opdracht. Waar liggen China, Rusland, Griekenland en Spanje? Wat kunnen leerlingen te weten komen over die landen? Is het een republiek of een koninkrijk? Aan welke andere landen grenzen ze? Wat weten ze van die landen?

NA DE VOORSTELLING

- Hoe hebben de leerlingen de voorstelling ervaren?
- Wat vonden ze mooi, niet mooi, indrukwekkend, spannend, goed ... anders? Kunnen ze het moment nog beschrijven? En waarom vonden ze dat mooi?
- Denken ze na de voorstelling en de dansworkshop anders over ballet?

We hopen dat u de vragen en antwoorden met ons deelt via het evaluatieformulier.

Hieronder nog enkele kijkvragen die u bijvoorbeeld als een quiz kunt stellen:

- *Hoe schaatsen de dansers?*
Er zitten wieljes onder hun schoenen.
- *In welk jaar speelt dit verhaal zich af?*
Het jaar 1810.
- *Wat tovert oom Drosselmeyer uit zijn wandelstok?*
Shawls.
- *Hoe heet het geheimzinnige apparaat van Drosselmeyer?*
De toverlantaarn.
- *Hoe heten de kinderen van de familie Staalboom?*
Clara, Frits en Louise.
- *Welke cadeautjes krijgen de kinderen?*
Chinees pop, Spaanse pop, poppenbedje, houten sabel, stokpaardjes, lammetje op wieljes, ijzeren hoepel, trompetjes
- *Als Clara met de Notenkrakerpop danst, hoor je een instrument dat speelt als de Notenkraker beweegt. Welk instrument?*
Een ratel.
- *Wat gebeurt er met Clara om 12 uur middernacht?*
De kleine Clara wordt groot. Een volwassen danseres neemt de rol over.
- *Wie vechten er met elkaar?*
Muizen en soldaten.
- *Waar mee wordt geschoten vanuit het kanon?*
Kaas.
- *Waar mee verbindt Clara de gewonde Notenkraker?*
Met haar haarlint.
- *Wat gebeurt er als de muren van de woonkamer verdwijnen?*
Het gaat sneeuwen.
- *Wat hoor je tijdens de dans van de sneeuwvlokken?*
Er zingt een kinderkoor mee met het orkest.
- *Welk bijzondere instrument speelt als Clara als prinses danst met de prins?*
De celesta.
- *Hoe verjaagt oom Drosselmeyer de muizen uit de toverlantaarn?*
Hij tovert een kat met grote ogen en een enorme kattenpoot.
- *Naar welke landen reizen Clara en de Notenkraker?*
Spanje, Saoedi-Arabië, China, Griekenland, Rusland.
- *Welk instrument hoor je tijdens de Spaanse Jota?*
Castagnetten.
- *Hoe heet de Russische dans?*
De Trepak.
- *In welke dans zie je Frits en wat is er met hem gebeurd?*
Frits zit gevangen aan een ketting in de Arabische dans.
- *In welke dans zie je Louise?*
Louise danst in de Griekse dans.

- *Waar dansen vader en moeder Staalboom?*
In de Russische dans.
- *Wat gebeurt er met de toverlantaarn als Clara en haar Notenkrakerprins met elkaar dansen?*
De toverlantaarn gaat steeds harder draaien.
- *Is het verhaal echt gebeurd of heeft Clara alles gedroomd?*

Colofon

Tekst

afdeling Educatie & Participatie Nationale Opera & Ballet

Vormgeving

afdeling Marketing Nationale Opera & Ballet

Fotografie

Angela Sterling toneelfoto's, Martijn Luns
rekwisietenfoto's

Tekeningen en ontwerpen Notenkraker en Muizenkoning

Toer van Schayk

Copyright - 2019 Nationale Opera & Ballet

Nationale Opera & Ballet
Afdeling Educatie en Participatie
Postbus 16822
1001RH Amsterdam

educatie@operaballet.nl